

Strukturelle, politiske og administrative utfordringer når vi snakker om rus og psykisk helse

Randi Rosenqvist
randi@rosenqvist.no

Hvorfor er ikke rusbehandling en del av psykiatrien?

- Gjennom mange år var rus ansatt som et problem for samfunnets outsiders hvor rusmisbrukere kunne sende på vernehjem.
 - Løsgjengerloven, arbeidshjem, kursteder fra ca 1910 og utover
 - Fra ca 1950 en sterkere sykdomsmodell
 - Statens klinikk for narkomane (1961-2002) gikk til psykiatrien
 - Vernehjem fra rundt 1960 gikk til kommunen
 - TBS (tverrfaglig spesialisert behandling) ble egne spesialitet i 2012-
- Psykiatri var derimot en klinisk og akademisk disiplin fra midten av 1800-tallet med sykehus, sykehjem og psykiatriske klinikker (og psykiatrien var ikke begeistret for rus)

Fagforeninger

- Norsk psykiatrisk forening ble etablert i **1907** og lever fortsatt
 - Kun leger som medlemmer
- Norsk alkoholisterapeutisk forening ble etablert før **1968** og ble i **1982** endret til Norsk forening for medisinsk rusmiddelproblematikk fra **1983** til rundt årtusenskiftet hvor aktiviteten opphørte og gjenoppstod i **2006** som Norsk forening for rus og avhengighetsmedisin.
 - Medlemmer med ulik utdannelse, mange psykologer og noen leger
 - Rusbehandling ble i 2004 også en del av spesialisthelsetjeneten

I dag er det mange diagnoser som passer i begge fagområdene

- Rusutløst psykose, psykose med rusmisbruk
- Angsttilstander
- Depresjon
- Spillegalskap og andre vane- og impulsforstyrrelser

- Personlighetsforstyrrelser, psykisk utviklingshemming, hjerneskader, ADHD, autismspekterlidelser med fler!

Fra 1960 har pasientautonomi fått stadig større plass.

- Begge omsorger bygger i dag i stor grad på frivillighet. BRA.
- MEN, det er (fordi??) det er billigere å organisere helsehjelp når pasientene sier nei-takk, eller er frivillighet en forutsetning for god behandling?
- Har en pasient med abstinenser samtykkekompetanse?
- Er det «kostnadseffektivt» å kun behandle pasienter som kan gi et gyldig samtykke?

- Er de sykeste pasienten overlatt til det laveste omsorgsnivå?